

Controversia inter Patres Dominicanos, et Societatis Jesu. Quod hinc est. An tanta sit aliqua praedeterminatio Dei, et motio physica, adeo efficaciter determinans voluntatem nostram, ut illi existenti voluntas nec dissentire possit, nec illam abijcere.

Patres Dominicani auctores sunt, quoad haec in re praevientem determinationem, seu physicam praemotionem ita necessitam esse, ut absq. ea voluntas nec operari, nec ad actu' ullo modo determinare se possit, nec illi contra sentire, aut dissentire, aut eam abijcere. Quam praemotionem, et physicam determinationem auxilium ipsi efficacem vocant. Hinc autem effici illud volunt; fieri non posse, ut e duobus hominibus aequali auxilium physico, et aequali praemotione habentibus unus ad Deum convertatur, alter non item.

Patres Societatis facile concedunt illi quidem humanam voluntatem a Deo moveri, ac trahi physice praevientem et auxiliam efficacem, sed physicam hanc praemotionem, seu praedeterminationem, adeo ex se efficacem, ut illi voluntas dissentire non possit, nec eam abijcere si velit, non admittunt. Immo cum sacris literis Conciliorum decretis, sacrorum Patrum dictis, et Scholasticorum Doctorum sententia minime consentanea, et multarum opinionum forte esse contrarium, a vera Theologia vehementer abhorrentium.

Ex sacris litteris.

Primum igitur eam sententiam sacris literis non congruere sic obediunt. Matth. xi. dicitur. Si in Tyrus, et Sidone factae fuissent virtutes, quae factae sunt in vobis, olim in vobis, et vobis poenitentiam egissent. Quo loco ita arguit. Si Christi verbis fides adhibenda est, quod nemo Catholicus abneget, iam Tyrus, et Sidonius, si quae Christus miracula praestavit apud Capharnaithas, ea apud se facta viderent, non modo a suis sceleribus per poenitentiam recipere poterunt, sed a ipso et recipiunt, ergo ad recipiendam physicam hanc praedeterminationem non est. Nam si haec necessitas esset Christi verba vera non essent. Non si illi (quamvis apud eos illa virtutes, ac signa facta fuerint, aut poenitentiam agere, aut ad Deum se convertere poterunt, ne dum se ipso converterent, nisi physica haec praedeterminatio acciderent. Quare non dicitur poenitentiam egissent Tyrus, et Sidonius, quia virtutes et signa apud eos facta fuerint, sed Christus dicit, sed quia physicam hanc praedeterminationem a Deo acciperent, quod Christus non dixit. Et sane eleganter S. Aug. lib. de bono persuever. cap. ix. hunc locum explicans: ubi inquit, Tyrus salutati sunt, et Sidonius, qui et credere potuerunt, si mira illa sepe signa viderent. Et infra, cum multa de Judaeorum excelsitate dixisset, haec eleganter adiungit: Non erant sic excelsi oculi, nec sic induratum cor Tyriorum, et Sidoniorum, quoniam crediderunt, si qualia viderunt isti, signa viderunt, sed nec illis profuit, quod poterant credere. Jam vero si Tyrus, et Sidonius, visis illis Christi virtutibus a suis sceleribus non recipiunt nisi physica haec praedeterminatio a Deo promoti, qua tamen promoti non sunt, et qua promoti a Deo viri illi Chorazani

in, et Betſaida, procul dubio penitentiam egissent, quid causa erat ut Christus tam acriter in eos invehatur
tam severe exemplo Tyrionum, ac Sydoniorum adducto, qui ipſem quibus illi phſica prædeterminationis auxilium
indiguissent, tuam Capharnaits, et hinc alijs pertinaciam exprobarer? Nihil omnino cause fuisse faciendum est, si
hæc phſica prædeterminatione opus erat, quam neq; eos in sua pot. habuere Theologica uentus, neq; hæc à Deo
promotos fuisse, ipsa eorum in sceleribus obduratis declarauit. Et in Mattheo auctore didicimus, eos grauiter Chri-
ſti delictis Tyrionum, et Sydoniorum exemplo oburgare. Vane cepit (inquit Matth.) exprobare ciuitatibus in
quibus facta sunt plerima uirtutes eius, quia non egissent penitentiam. Immo eodem pacto iniusta erant de
Dei querela, atq; oburgationes, quæ in sacris lit. tam crebra sunt. Proverb. i.⁹. Vocavi, et conuictus. Iſaie 5.⁹.
Quid ultra debui facere uinea mea, et non feci? Ecce. 3. Matth. 23. Quoties uolui congregare filios tuos?
ad Rom. 2.⁹ et alijs sexcentis in locis. Nam si phſica hæc prædeterminatio ad recipiendum nec. erat, eam Deus
illis denegauerat, quis esse poterat diuinis querelis locus? quam Deus iusta illos accusandi causa arripiebat?
Nulla certe uisam P. Dominicani huius accusationis causam afferunt, si in sua phſica prædeterminationis
opinionem persistant. Cum illi satis apte Deo respondere possent se hæc phſica prædeterminatio debitorum, quantum
uis alijs signis excitarent. à suis sceleribus recipere non posse: eam uero prædeterminationem si acciperent, quæ
in ipsorum pot. non erit, illico penitentiam acturos. Atq; hæc horum excusatione omnino illa diuinam quædam
causa conuenerit.

Ad hæc Jo. i. 10. Thomas incredulo se ipse Christus ostendens ait. quia uidisti me Thomas credidisti? Cui Thomas
ui miraculi congrue proponit credere dicit. Quod si phſica illius prædeterminationis vi sua uol. ad credendum flexisset,
Thomas certe, non ad inspectionem tanti miraculi, sed ad phſicam prædeterminationem. Idem Thomas aculet Christus, et
dixisset, Non quia uidisti me Thomas credidisti, sed quia promotus cum uisione facti, aut certe quando uidisti
me Thomas credidisti. Deniq; ut silentur uetera Eccl. 15. scriptum est, Deus ab initio constituit hominem, et reliquit
eum in manu Consilij sui. Et infra Apponit tibi ignem, et aquam, ad quod uolueris porrigere manum tuam. quæ
ba sic expendenda sunt hi Deus omnes actiones, ita prædeterminauit ut huic prædeterminationi uoluntas
Hæc nequeat, certe non reliquit hominem in manu consilij sui, nec diu potuit, ad quodcumq; uolueris homo
sed ad quodcumq; uoluerit, ac prædeterminauit et Deus, porrigere manum tuam: ad hoc eam duntaxat manum
porrigere potes. Nos uero his atq; alijs sacra literarum testimonijs, quæ tibi fatis attulimus, prætermis-
ad Concilia gradum faciamus.

Ex Concilijs

2.⁹ Ca. sua pugnare cum sacrosanctis Conciliorum decretis, et potissimum Tridentini. At enim Tridentinam uoluntatem
1. cum ipso capitis initio nec. gra. Quærentis, ut penitentia conuertatur propositum, deinde uoluntate
consentire uocationi diuina docuisset illis uerbis præhabita p. illuminationem Sp. S. et inspirationem, quam
eodem gra. libere auertendo demum explicat modum quo libera uoluntas p. recipit

accipit amentitur. Nimirum ut divinae uocationi cooperetur, non solum recipiendo, sed et agendo, non ac-
 tione solum spontanea, quod Caluinus et Hegetia admittunt, sed et libera, atque eo modo libera quo potest de
 intrinsecam libertate, non tantum suspendere concursu, et non consentire, sed dissentire quoque, et inspirationem
 abijcere. Haec enim habet, ut tangente Deo cor hois per spiritum sanctum illuminatione, neq; homo ipse nihil omnino
 agat inspiratione illam recipiens quippe qui illam et abijcere potest. Ergo si per se illa promotione, et pre-
 determinat. ita uoluntas ad consentum determinatur, ut non possit non consentire: falsum est posse uolun-
 tate non consentire, et inspiratione abijcere, dum consentit; id uero si uerum sit, tunc haec ois definitio Con-
 cilij, quae est de fide, atque ita Concilio placuit, ut ad finem capituli ultimi eisdem sensus haec addiderit:
 Post haec Catholica de iustificata doctrina, quam nisi quis fideliter, firmiterq; acceperit, iustificari non
 poterit, placuit Sanctae Synodo hos canones subiungere, ut omnes sciant non solum quid tenere, et sequi, sed
 et quid uitare, et fugere debeant. Quae cum ita sint, oes et Dominicani Presbiteri tam ut Catholica doctrina
 tenere fideliter, firmiterq; accipere, ac nisi uelint, iustificari non posse, concedere omnino debent, ea in qua,
 quae doceat lib. arb. inspiratione Dei, quam habet, abijcere posse; idemq; eam inuicem uitare, et fugere
 debent, quae affirmet lib. arb. Deo actu excitanti, atque uocanti non posse dissentire, si uelit; hoc n. Conc.
 eodem sensu can. 4. definit his uerbis. Si quis dicent lib. hois arb. a Deo motu, et excitatu nihil cooperari
 amentendo Deo excitanti, atque uocanti, quod ad obtinenda iustificat. suam se disponat, ac praeparat, neq; posse
 dissentire si uelit, sed uelut inanime quoddam nihil omnino agere merum passivum se habere, anathema sit.
 Animaduertant igitur isti Conc. definire lib. arb. active cooperari Deo excitanti, atque uocanti igitur a Deo
 motu, et excitatu posse dissentire si uelit, et praeterea ex hac definitione habeant lib. arb. ita actu uoca-
 tioni consentire, ut eo ipso tempore quo actu consentit, dissentire possit, et uocatione abijcere si uelit. Ut mul-
 tis doctissimis uiris uix optime mirum uideatur uiros Catholica religione professantes, post hanc Indentia
 definitione adhuc per se istam determinationem cui uoluntas dissentire nequeat, publice propugnare
 auctos esse et ea de iustificatione doctrina impugnare, quam eodem Conc. cap. ult. generatione sub anathemate
 definit Catholica esse, atque ea fidei nostrae ueritate Dei, ac Jesu Christi gloria illustrari. Ne respondeant ali-
 qui, Conc. his uerbis loqui in sensu diuiso, non in sensu composito, contraria uero sensu anathemate loqui in
 sensu composito. Sed miranda profecto est doctis uiris hanc solutione in mente uenisse. Nam Conc. loqui
 in sensu composito tam apertum, et clarum est, quam quod clarissimum. Cum quia Conc. statuit lib. arb. motu
 et excitatum a Deo, et inspiratione recipiens, hoc est, et acceptu Dei excitatione, ac motione, et inspiratione
 quam recipit, posse uel admittere, uel abijcere, quod sensu composito efficit; tam quia haec uoces (dissentire
 et abijcere) quos Conc. usurpat ex propria sua notione sensum compositum inuoluent, nemo n. ad uocanti
 dissentit, sed uocanti, nemo abijcit, qui non habet, aut sibi ab alio non offertur, sed quod habet, aut offertur. Inuicem

Ingenita loquuntur, qui proferunt Concilij in sensu diuino veram esse contendunt. Contendunt autem Presb. Domi-
nicani. Nam si voluntas ponatur absq. hac aux.^o, et motione, qui diu potent dissentire, atq. aux.^m abijere? Certe qui
uis uere dicatur homo non conuerti; quando actu non conuertitur; tñ nullo pacto dici poterit dissentire, atq. aux.^m
abijere. Deniq. si propo. Concilij in sensu diuino uera est, hæc et ont. uera. Potu. resistere uoluntati Dei quem
omnes Catholici tanq. hæreticā atq. illis uerbis Apłi; uoluntati eius quis resistet? aduersariā merito auersantur,
et nihilominus in sensu diuino fieri pot, ut non sit id quod uult Deus, si ponamus Deū id non uelle, et volē eius
à se uolita seingamus, quod est efficere sensū diuinum. Quare si propo. hæc; Potu. resistere uoluntati Dei, uide-
posita hæretica censenda est, pugnat enim cum uerbis Apłi, quæ uel huius uocis resistere sensū compositū in-
cludunt, hæc quoq. propo. Non potu. dissentire notioni Dei, uel non potu. eam abijere qualis habenda sit, aliq.
est iudiciam; nobis certe definitioni Concilij manifeste satisfacere uidetur, quæ uel uolū (dissentire et abijere) atq.
ae uox (resistere) sensum compositum inuoluit, diuinum excludit. Atq. dñp. ex actis eiusdem Concilij parte
2.ª liquido uadat, ubi Patrū plurimi discretissimis uerbis nostra sententia suffragantur, ut uidere est in pen-
tiani scripto, quod hæc de se cum hoc memoriali exhibemus.

Ad hæc Joannes à Bononia Conueniens Louanionē lib. de Gled.^o par. 2. de lib. arb. fol. 103. in editione Louani-
ensi anno 1555. cum quorundā Catholicorū interpretationē illius loci Tridentina Synodi recubisset, hæc scribit,
Ceterū quia non desunt nōdo homines, quamuis omni pietate præditi aliter de lib.^o hoīs sentiant, dā iustitia-
mar quam nos sentientes, ac idco huius documentū Concilij clarissimā doctrinā obscurare quodammodo con-
ari uidentur, dum dicunt hominem habere libertatē arbitrij, ut exortationi, admonitioniq. diuinae resistere
possit, sed q. inspirationibus, atq. monitionibus supportis nullū resistere arb.^m obscurare aut dici, quoniam, ex
dictis P.^m S. Hieronymi à Bononia sedis Apł. Martij dignissimi, nec iō Archiepi Comani professoris the-
ologiae peritissimi, atq. sacri Palatij Majestri eamij apud Carolū Imperatorē V.^m in regno Maxima seden-
tis, eadem opinione in sancta Tridentina Synodo fuisse summa diligentia à Patribus discussa, et tanquam
minus probabilem optimo iure perrepi reiectā. Hæc ille.

Postremo Conc.^m Senonense in decursu is.^o fidei uel Lutheranos hæc habet. Neq. r. lib.^m arb.^m auerentes diuina
excludimus propterea grām, quod illi (hæretici dñt) falso toties imponere non uerent.^r; atq. hoc sumo oculo-
rum oculos perstringere. Sed inacta scripturā eō credidimus, ut uoluntas humana misericordia prauentis
aux.^o suffulta, et interiora quodā et occulto senioris inspirationis afflatu contacta se se conuertat in Deum,
Deo appropinquet, et ad uerā illam grām se præparet, quæ tandem accepta sit ad uitā eternā. Neq. tñ hæc
grā nec.^o libero præiudicat arb.^o, uia quæ tandem accepta sit ad uitā eternā. Neq. tñ hæc
grā dicitur arb.^o, cum illa semper sit in promptu. Hæc deniq. tale sit hmoi, Dei trahentis aux.^m misericordie non
posit

ponit. Haec Concilium Senonense. quibus ad nostram sententiam nihil aptius. Adde Petrus Concilium quodam r. Dominus
 voluit congregare filios Hierusalem sicut gallina congregat pullos suos sub alas, et noluerunt frustra certe
 Stephanus Iudeos dura cervicis, et in circummisi cordis argueret, qui semper spiritui S. resistebant. Frustra
 Paulus Thessalonicenses admoneret spem ne extingueret, si divinis inspirationibus inevitabiliter raperentur.
 Nihil quidem Deus, sed in eius voce currimus, non vi non uno gustamus. Hactenus Concilium Senonense
 cui merito maximam apud omnes auctoritatem conhibet, cum Episcopum, et Cleri totius provinciae, qui synodo
 interfuerunt multitudo, tum et Parisiensis Academia, quae tempore florebat ut cum maxime insignis
 eruditio, et doctrina. celebratum est enim Parisiis celeberrimo Doctorum virorum totius fere Galliae conventu.
 capta anno Domini 1527. perfectum anno 1529. Clemente VII. Pontifice Max. Pontificatus eius anno 2.º
 praeside Illmo Card. Antonio à Grav Archiepo Senonense, Galliarum, et Germaniae primata, Junia
 Concilliano. Ut à veritate non aberraret, quisquis non vnius Provinciae, sed totius fere Galliae, et
 fidem hae synodo declarata, testatamque huic nostrae sententiae suffragari pronunciet. Nos ad sanctorum
 Patrum testimonia veniamus.

De Patribus

3.º Haec Patrum Dominicanorum opinio discrepat à communi Patrum sententia. In primis D. Aug. cuius haec in ce
 ex Celestini Papa Epistola ad Episcopos Galliae Chabatur tom. 7. operum Aug. gravissima esse debet auctori-
 tas. In plurimis in locis sententiam nostram amplexatus est, quae omnia referre hoc loco supercedemus, cum
 in superiore alia disp. attulerimus, ut in lib. De spu et lit. cap. 34. Cuius loci verba ista expressive ut
 Concilium Trid. Vbi Aug. explicans donum vocationis, quod non est in nostra potestate. Nemo inquit habet
 in potestate quod ei veniat in mente (per vocationem scilicet) sed consentire vel dissentire proprie volens
 est. Et post pauca. Profecto et ipsum velle videtur Deus operatur in homine, et in omnibus misericor-
 dia eius praevenit nos. Consentire autem vocationi Dei, vel ab ea dissentire proprie volens est. Et lib.
 de gradet. 15.º cap. 1. Non quia videre, vel non videre non est in arbitrio voluntatis humanae. Et lib. 87.
 quaestio q. 60. haec. Et quoniam nec velle quisquam potest, nisi admonitus, et vocatus, sive intrin-
 secus, ubi nullus horum videtur, sive extrinsecus per sermonem sonantem, aut per alia signa visibilia,
 efficiatur, ut et ipsa velle Deus operatur in nobis (per vocationem scilicet ut primis verbis dixerat) et
 addit: Ad illam nam carnem quam dicit Dominus in Evangelio preparata, nec omnes qui vocati sunt, venire
 voluerunt, nec illi, qui venerunt, venire poterunt, nisi voluerint. Quae sententia Aug. vocationi, cui aliqui
 consenserunt, alios non consentire, ac cum huius q. 60. meminissent Aug. lib. i. retract. c. 26. nihilq.
 horum retractaverunt, indicium evidens est, hanc quam nos sequimur, veram fuisse ac germanam Aug.
 sententiam. Sed suppetunt alia non minus clara eiusdem testimonia. Idem lib. i. ad Simplician. q. 2.

nemo itaq; credit non uocatus, sed non omnis credit uocatus. Quod aut de uocatione sermo sit, quare ipsa
credere potuerunt, aperte constat ex ipsi, quae subiicit et exemplo Esau, de quo ait. Noluit ergo Esau, et non
uocari, sed si uoluisset, et uocatus Dei adiutorio peruenisset, qui et etiam uelle, et currere uocando
praeberet. Et infra. Si uocatio ista est effectiva bona uotis, ut omnis eam uocatus sequatur, quomodo
uerum est, multi uocati, pauci uero electi? Eadem fere lib. de dono perseu. c. ix. omnibus illis locis,
in quibus est duobus aequali uocatione uocatis, alterum ait conuerti, alterum non item. Nam eo ipso, quod aliter
credidit, cesset Aug. cum qui conuertitur, diuina uocationi, et aua. praeuenienti resistere potuisse. ut lib.
83. qq. q. 60., et lib. 12. de ciuit. cap. 6. lib. de gradet. et gra. cap. 15. et plurimis alijs in locis, quorum plerumq;
infra referemus, alia uberiore desiderant tractatione. Tantum huius diuinae uniuersos Complutensis Academia per
ferores opinionem nostram tanquam uera ac germana Aug. sententia subsumpsit, quod suum ipsi suffragium literis inter
conscriptum apud Pontificium Hispaniae Auxiliam exhibere uoluerunt, quarum nos litterarum publicum exemplum
habemus.

Ad Aug. testimonia auertere alia plurimorum Patrum, ut Clement. Papa Epist. 9. Secretali de officio
Sacerdotis, cuius haec sunt. Si quis sane audiens sermonem ueri prophetae, uelit, aut nolit recipere, et an
flecti onus eius, id est mandata uerba, in sua habet potestate, liberi n. sumus arbitrij, nam si hoc esset, ut
audientes ea iam non haberent in sua potestate aliud facere, quam audierant, uis erat quaedam natura per quam
liberum non esset ad aliam migrare sententiam. Et paulo inferius. Nunc quia liberum est animo, in quam
uelit partem declinare iudicium suum, et quam probauerit uiam eligere etc. quae uerba manifeste per
hanc determinationem ad unum eliminant, quae uem uot. resistere non possit uocationi ueri prophetae
cuius uocationi. Atq; eadem ratio est de quate gra. praeueniente etc.

Gen. qui etiam agens de actibus bonis, et supernalibus lib. 4. aduersus haereses cap. 71. Gloria, inquit, et
honor omni operanti bonum. Dedit ergo Deus bonum quemadmodum et aptus certificatur, et qui operantur
quidem illud, gloria, et honorem percipient, quoniam operati sunt bonum, cum possunt non operari; hi uero,
qui illud non operantur, iudicium uerbum accipient Dei, quoniam non sunt operati bonum, cum possunt
operari illud.

Chrysost. homil. 19. in Gen. sub initium, cum de Deo loqueretur ait, Ipse quae sua sunt, omnia, et sua
sua uia semper exhibet, et uicinas abscondita in profundo mentis, et arcana hortatur, laudat, consulit, con-
surgit nostros males reprimunt, et necessitate utiq; non imponit, sed congruis remedijs apponit totum uicinas
negotantes sententia dimittit. Eiusdem sunt illa homil. 22. in Gen. Verum quia in nostra uot. ^{ne} totum post
gram uicinas est, ideo et puantibus supplia proporta sunt, et bene operantibus retributiones. Similiter
homil. 42. ad pop. et alij.

Cyroll. lib. ii. in Joan. cap. xi. Cum multa de Judo proditore dixisset, haec dedit. Si proditor equetur alijs
 discipulis Salvatoris aux. non habuisset, frustra haec a nobis dicerentur; si aut non minus quam ceteri
 vicina gra cepebatur, sed suo ignis iudicio in profunda perditionis delapsus sit, quomodo et non servavit
 eum Deus, qui suum patrocinium ei praestitit, qui quantum ad ferendum opem illi attinuit servavit
 hominem, nisi altero in perditione insilisset. Gratia igitur in alijs effulgit, servavitq; omnes, qui coo-
 perante ei voluntate tradiderunt, si n. salutis nra modas dispositus est. Dixit ergo Cyril. et equa-
 les gras, quibus quantum erat, ex se se Christus omnes servabat, et hinc gratijs non determinate ef-
 ficiatiter vot. aliorum Apostolorum, ut vocem Jada ad determinavit, ac deniq; adum gra abq; hac phya
 Dei promotione Judam seditione, ceteros consentire.

Ambrosij, sive Prosperii lib. 2. de vocat. gentium cap. 4. Quod non pot, inquit, nisi cooperante spu dei fieri,
 eorum meritis deputatur, quorum id potuit voluntate ad fieri.

Damaseni lib. i. de fide cap. i. si antiquiorem versionem sequamur. Nam ipse inquit (Deus videlicet)
 oia quae non in nra potate sunt, praescientia praedeterminavit, ubi Graeca vox proprie
 praedeterminare signat. Et lib. 2. cap. 30. Illud quidem sive interet Deum oia quidem praesire, sed non
 oia praesire; praesit n. ea et, quae in nra pot. atq; arbitrio sita sunt; at non item ea praesit,
 nec enim vitium admitti vult, nec virtus virtuti vim offert. D. vero Thom. i. par. q. 25. ar. i. arg. i.
 antiquam versionem sequutus ita refert. Omnia quidem praecognovit Deus, non aut oia praedeterminat,
 praecognovit enim ea, quae in nobis sunt, non aut praedeterminat; atq; eadem Graeca vox huic
 fauet versioni.

Ansel. in illa Math. c. b. fiat voluntas tua aient hominem deo non cogi a deo, quia et voluntati iusti-
 tie Dei resistere non possunt, pot resistere voluntati, quae ei Deus misericordiam confert. Deinde objicit
 sibi, Paulu salte videri coacti a voluntate Dei, respondet non ita esse, quia et sit permissus, volun-
 tas ei erat libera, ut resisteret si vellet. Idem ipse lib. de concordia grae, et lib. arb. c. 2. his verbis
 quaedam praesita, et praedestinata non eveniunt necessitate, quae praedit sem, et facit, sed ea
 quae sem sequitur sup diximus. Non n. ea Deus quamvis praedestinat facit voluntate cogendo,
 aut voluntati resistendo, sed in sua illam pot. demittendo. Similia ille multis locis. atq; alij pra-
 terea multi Sti Patres, quos brevitate studentes subtrahemus.

De D. Thom.

4.º Divergit a communi Scholasticorum sententia, et in primis S. Thom. i. 2. q. 10. a. 4. qui haec habet. Quia ipse
 vot. est altituum principium ad determinatum ad unam, sed indifferenter se habens ad multa, si Deus ita
 lam movet, quod non ex necessitate ad unum determinat, sed remanet motus eius contingens, et non

necessarius, nisi in his ad quae natura mouetur. Et q. q. ar. 6. ad 7.^m sine uniuersali motione homo nō
pōt aliquid uelle, sed homo per rationem determinat se ad uolendū hoc uel illud, quod est uere bonū, uel
apparet bonum.

Hec nobis offit, quod adiungit. sed tñ interdū speciatr Deus mouet aliquos ad aliquid determinate uolen-
dū, quod est bonū, sicut in his, quos mouet per grām. Id n. explicandū est de speciali motione per in-
spirationes, supernales habitus, atq, alii animi affectiones ad grām prauentem pertinentes, de quibz
inferius late ex Latibus 2.ª 2.^e q. 174. ar. 1. Vbi prater prophetiam uisionis, duplicem D. Thom. con-
stituit prophetiam, prae-dict.^{is} unam, qua euclatur propheta quid Deus praedestinauerit; Præscientia alie
rō, q̄ a Deo priori prae-dict.^{is} prophetia diuino distinguit.^m quia per eam non euclatur propheta ali-
quid praedestinari, seu praedictū a Deo, sed praesentū tñ. Ac primam ait D. Thomas esse de actibus,
qui non sunt in nobis; secundam uero de ijs, quae sunt per lib.^m hoīs arb.^m Ergo censet D. Thomas Deū
non praedeterminare actus nostri liberi arbitrij, cum ex hinc non sint, quae non sunt in nobis. Ipsum
loquentem audiamus: Alio modo Prognostit Deus aliqua in se ipsis, uelut fēda ab ipsis, et horū est
prophetia praedestinationis, quia s̄m Damascenū Deus p̄destinat ea, quae non sunt in nobis, uel ut
fēda per lib.^m arb.^m hominis et sic est prophetia praesentia, quae pōt esse bonorū, uel malorū. Et q. 3.
de pot.^a ar. 7. ad 13. argn: Voluntas dōt habere dominium sui actus, non per exclusionē causa primae,
sed quia causa prima non ita agit in vol.^{te}, ut eam de necessitate ad unum determinet, sicut determinat
naturā, et Deo determinatio actus relinquatur in pot.^e conis, et uol.^{te} ergo D. Thomas determinationē
describit soli vol.^{te}, et eam denegat primae causa, quia si Deus uol.^{te} determinaret, reliq, necessitate
inferret. His simillima docuit p̄ q. q. 41. ar. 2. Cum uol.^{te} inquit et nāa s̄m hoc differunt in
causando, quia natura determinata est ad unū, et infra: Cogit uoluntas principū est, quae potunt
sic uel alio esse: eorū aut quae nec potunt, nisi sic esse, principū natura est 3.º cōn Eccl. 1. 10.
sub frēm Damascenū exponens, ea quae sunt in nobis, diuina determinationi dicit nō esse subie-
cta, quasi nec.^{tem} accipientia, ut prima p̄ q. 23. ar. 1. ad 1.^m quo loco Damascenū dixerat praede-
minationē, impositionem nec.^{tem} notare: sicut est in rebus naturalibus, quae sunt praedeterminatae
ad unum. Eodem lib. de Grā, et p̄dest. 1. q. q. 19. ar. 2. et recentis alijs in locis.

Idem colligi ex multis D. Thomae principijs, quae nullo pacto cum praedicta p̄p̄ta p̄destinat.^e coherant.
Nam si hōi Omotionem antecedentem, quae uolunt ibi eas oēs liberas, et contingentes p̄moueri a Deo
ad suos effectus, D. Thom. agnouisset, nihil laboraret in explicando, quae ratione, infallibilis in Deo sit s̄m
futurorū contingentium, si hae efficaci uoluntate p̄definiret. Nec ad coherēntiam cerū omnium
in aeternitate 1.^a q. q. 14. ar. 13. et saepe alias confugeret, quae difficilis est explicatu.

Gratēca si eadem p̄determinationes officiales annotaret, non distingueret diuinam uol.^{tem} ex Damascenū

2. de fide c. 29. in antecedentem, et consequentem, ut fuit i. q. 1. ar. 6. d. i. et i. dist. 7. q. i. ar. 1. et parim alias. Nam voluntas antecedens, quam docet posse non impleri quia non fecerit in effectu in omnibus circumstantiis coherere, non potest cum huiusmodi praedeterminatione efficaci, cui semper, et infallibiliter determinatus effectus adhaeret. Nec erat cur praemissa distinctione actus voluntatis in primum, et sequentes doceret votum.

et q. 109. ar. 2. ad p. et alibi saepe. Nam posita aduersariorum promotione uolens non tantum ad p. sed ad oes actus reliquos mouetur a Deo nec unquam se ipsa determinat, sed semper praedeterminatur a Deo.

Ad haec 3. con. Senes c. 70. mirime dixerit eundem effectum produci tum a Deo, tum ab inferiori agente. Veram est ab utroque immediate. Nam media esset illa praedeterminatio, sine cuius Deus immediate ageret in causa inferiorem potius, quam in effectum, Nec praeterea in 2. dist. i. q. i. ar. 4. corp., et ad 3. d. dicitur eundem actum promanare a causa prima, et 2. et 2. am determinare prima, potius quam determinari a p.

Et p. con. Sen. c. 66. dicitur 1. ubi haec habet Secunda agentia sunt quasi particulantes, et determinantes actionem primi agentis.

Denique q. 6. vent. ar. 3. con. erat, cur pro explicanda aeternitate praedestinationis confugeret ad aux. et aduincula a Deo parata praedestinati, quibus y infallibiliter vi alicuius illos consentiant excluso praedestinatione cuiuslibet actus in particulari. sic n. ait. Inuenimus addere respectu alicuius simpliciter. Unomodo in quantum una causa singularis producit effectum suum ex ordine divinae providentiae. Alio modo quando ex concursu causarum multarum contingentium, et deperire possibilibum peruenitur ad unum effectum, quantum unamquamque Deus ordinat ad consequentem effectum loco eius, quae deficit, vel ne altera deficiat. Item explicat exemplo tum subdit. Et hoc modo est in praedest. lib. n. ar. 1. deperire potest a salute: tamen in eo, quem Deus praedestinat tot aduincula praeparat, quos uel non cadat, uel si cadat, potest cesare, sicut exhortationes et suffragia orationum, donum grae, et alia huiusmodi, quibus aduinculatur homo ad salutem. Et s. Thomas omnino priori modo ordinationis efficaci ad posterum recurrit, ut arbitrij libertatem una praedestinat. aeternitate conuincit. Quod si praedeterminatione efficaci cuiuslibet actus approbaret, praetermissis posteriore, qui est omnino superfluous, posita illa praedestinatione, prope modum amplexatus esset. Ea quibus et alij s. Thoma principi aperte colligit, hanc phrasin praedeterminationem, quae ita efficaciter promoueat votum, eius praedeterminatione praueat, ut si uotum resistere non possit omnino ignota fuisse s. Thoma. quid autem ipse intelligat, cum causas 2. moueri, et applicari docet a p. ea declaratum est, et a nobis alibi copiosius, et in Juano latissime tom. 1. sua Memph. disp. 22. reb. 2. et 3.

Ca. D. Thoma praepositoribus, discipulis, et sectatoribus.

Quod autem ea quam nos sequimur, fuerit s. Thoma sententia, et nos supra, atque et hoc de aperte colligitur

quod eandem a suis praeceptoribus lauro, suis discipulis tradidit, nec aliam praecipui cuius interpretes, et sa-
tiores illi tribuunt.

Ex praeceptoribus quidem Albertus Magnus p. parte sam. tract. ib. q. 67. memb. 3. ar. 2. ad argumenta pro
posita particula p. praesertim ad 9. licet praedestinatio inquit praeparat ibi gratiam, et gloriam, tamen quia ibi
liberi arbitrij est pot. ponere obstaculum spiritui s. et operationi divinae et pot. impedire ne conferatur ei.
Et in solutione ad arguta proposita particula 2. Haec necessitas (scilicet ex suppositione antecedente) quia p. dicitur
a futuro, quod futuram dependet a contingenti s. causa mentoria, et potente operari in contrarium, et po-
tente obicem spiritui s., et a quo p. causa non tollit modum sua causalitatis, eo quod sicut ait Damasc. de-
us non compellit uirtute in bonis, et ita ei illo impediri pot. Et par. 2. sam. tractat. ib. q. 97. memb. 1. ap-
pime ostendit ad esse lib. arb. nisi resp. eam operationem, quas pot. facere, vel non facere, sic uel at. p. p.

Alex. uero Alex. p. parte sam. q. 26. memb. 4. ar. 3. ex Damasceno sic ait. sicut Damascenus ait duplex est
providentia; una s. in aceptionem, alia s. in conceptionem, et dicit quod providentia s. in aceptionem est, ubi in
contingit esse existentiam, nec contradictionem, et hoc modo est de ipsis naturalibus, quae sunt ordinatae
nec aliter possunt esse: providentia aut s. in conceptionem est de his, ubi contingit esse existentiam, et
contradictionem, et sic est in lib. arb. deus n. dedit lib. arb. ut consentiat, vel non consentiat bono.
Cetera quae sequuntur satis ad rem nostram repetit et in solutionibus ad arguta. Et q. 40. n. 4. in solu-
tione ad 9. dicit inquit, quod quemadmodum dicit Damascenus, quod deus omnia cognovit: non aut omnia p. dicit
terminat, praecognovit aut ea, quae sunt in nobis, hoc est in potestate nostri arbitrij, non aut praedeterminat
praedeterminat aut, quae non sunt in nobis. dicit p. quod vot. beneplaciti est resp. bonorum dupliciter
aut cum praedeterminat, ut eorum quae non sunt in pot. arbitrij: et haec sunt alligata nec. aut sine pra-
determinatione. et hoc modo est bonorum, quae sunt in pot. arbitrij: sic n. uult illa bona, ut elingua-
ntur facultati, et vot. et ideo si fiat contrarium, non fit contra eius vot. q.

Ex discipulis d. Thoma episcopus sane Agidius Columna Cardinalis in 2. par. 1. dist. 5. q. 2. ar.
vericulo: Decebinus p. q. docet. Nisi p. ipse deus, uidelicet nos conuertent, et nisi nobis tales motus
speciales faceret, non conuertemur. Hoc est p. quod Damasc. dicit lib. 2. c. 30. ubi ait, quod ipse deus
est omnis boni principium, et causa, et sine eius cooperatione, et auxilio impossibile est, bonum uelle ad fa-
cere. In nobis autem est, ut aut permanere in uirtute, et sequi deum ad hanc uocationem, vel recidit in
uirtute, quod est in malitiam ferri, et sequi diabolum ad hanc uocationem. Et dist. 7. q. 1. ar. 2. uert. p. p.
aut q. uult aut inquit alij impetus, s. quos deus mouet ad gratiam, qui si non essent, nullo modo
ceptio p. p. Haec p. modo ut recipimus, homo dicitur p. p. quia deus semper, uel quasi semper,
quandiu sumus uisores, facit homini impetus in uirtutes nostras, quos possumus sequi, et non sequi: sequendo
eos adipiscimur gratiam, non sequendo remanemus in culpa.

Ex his qui D. Thomae doctrinam profitentur, hanc nam, ut germanè D. Thom. suam sectantur Hera. quodlib. 1.
 q. 1.º ar. 1. Capred. in 1. dist. 30. q. 1.º ad 2.^{am} principale et 3.^{am} con 4.^{am} Concl. et 2.º dist. 20. q. 1. ad 1.^{am} con 2.^{am}
 concl. Caiet. 1. par. q. 14. ar. 13. et q. 19. ar. 1. et q. 23. ar. 7. Ferrariorum 1.º con gen. c. 67. circa 1.^{am} conem
 D. Thomae dico 2.º Quoniam ad arcta Scoti et 3. con Lent. cap. 159. versio. Ad huius evidentiã. præsertim ibi
 homo aut est liberi arbitrij, potest divinã notionem sequi, et non sequi Scot. lib. 1.º de nat. et gra c. 16. sub in-
 rim, præsertim ubi docet quicquid Deus vult velle absolute, et quæ dicitur benepliciti, fit, iuxta illud velle eius
 quis crederet. Quando aut cum lib. homine concurrunt, nõ vult illud fieri, nisi salua libera velle quæ dicitur
 velle Deo crederet pot. Et lib. 4. iniarum in explicat. suas opinionum, quas addidit ad finem huius libri
 4. velle quidam velle, ait voluisse quosdam suam hanc esse opinionem dicentem inquit, quod nimium tribue-
 rim lib. arb. in iustificationis causa, et in salua semper Eccl. Catholica Censura, arbitror necesse si dicitur,
 Et infra, idem Jo. 1. confirmans c. 6. Homo pot. venire ad me nisi pater, qui me misit, traxerit eum,
 subianscit, inquit Scotus, qui audit, et desit, venit ad me, quasi in nostra pot. sit trahenti assentire,
 aut dissentire, atq. ita in hac sententia permittit Scotus, ut cum multa ex ipis, quæ antea scripserat revocaret et
 loco, hanc iterum confirmet, et quasi testamentis congruatã potestatem tradat, Hieron. Perez in 1.ª parte
 D. Thom. q. 23. ar. 7. s. tertio Notandum præsertim ibi, non Opinione.

Atque ut alios Thomistas brevitate sudentes reticemus, Magr. Mantus vir doctiss. et primario olim Cathe-
 dra in Salmatensi Academia professor ut Magr. Jo. Vine. publicus item in eadem Academia Theologiae
 professor, ambo ex Dominicana familia summe con hanc phisiam determinationem in suis prælectio-
 nibus disputarunt. Et quoniam accepimus adversarios, Cond. Soleris auctoritate, quasi is ab eorum
 sententia hanc phisiam determinationem abstruere, opera pretio sumus, huc partem aliquam eius di-
 putationum miserere quas ille in suis Elementarijs in 1.^a parte, et 2.^a dicit, cum de hac et dis-
 seruit accurati, eius n. Plectoris sua ipsius manu conscripta apud nos sunt.

Solerus igr. in 1.^a partem q. 14. ar. 13. q. 1.º sua 1.^a conclusionem hac dicit; Deus concurrens in causis 2.
 non ita concurrat, ut ipsas moveat, et applicet ad opus: sed una cum ipsis immediate producat effectus,
 id quæ multis rationibus probat, et late infra concl. 3. quæ sacrarum litterarum, et sanctorum Patrum testimo-
 nijs, et multarum phisicorum rationum momentis egregie confirmat. Et in q. 19. D. Thomae ar. 1. Dub. 2.º ubi
 Cocceani suam locis superius allatis optime defendit, hæc habet si alteram suam defendamus, quæ mihi visa
 est superius quod 2.^a causa non agit mota à Deo, sed simul in Deo, et ipsius 2.^a sit prius à quo deter-
 minare ad exercitium, tunc non valet doctrina Scoti et 1.^a in materia de gra q. 109. ar. 7. q. unica
 pot. dubium 4.^{am} conclus. 3. Aliud est, inquit, aux. efficax ex parte hois, pot. n. sufficiens aux.
 si homo quod in se est faciat nõ dissentiendo fieri efficax: si vero dissentiat manere sufficiens. Unde q. 10

sit efficax, uel sufficiens, in hoīs est pot^o uolentis, uel nolentis cooperari Deo. Et hoc p^o ex Conc^o Sid^o sus. 6.
can. 4. ubi dicitur arb^m sic a Deo moueri, ut possit dissentire et non dissentire. Si p^o pot^o dissentire dissen-
tiat: erit iam aux^m sufficiens: si aut^o nō pot^o, non dissentiat, erit p^o efficax. Igr^o hoīs est facere in se aliquid
aux^m efficax, uel inefficax. It^o 2° quia abs erit nullū aux^m sufficiens: nam uel homo pot^o cū hoc operari,
uel non, si non, igr^o non est sufficiens, si pot^o operatur: erit p^o efficax. Et in peculiari quiddā tractatione
de gra circa eandē questione iog. S. Thom. ar. 7. dub. 1. dicit Aux^m sufficiens est, quo potest homo si uel-
let operari, efficax est quo de facto operatur: non sic est intelligenda ista distinctio, quasi sit semper ex
parte Dei. nam ex parte hominis et est, quod aux^m sit sufficiens, uel efficax: si n. homo acceptat Dei
aux^m sufficiens, fit efficax, et si resistit, manet sufficiens. Igr^o cum in hominis sit potestate resistere, uel ac-
ceptare Dei aux^m, ipsius est efficax constituere: cum hoc tñ est quiddā aux^m di magnū, quo te resistere
possit homo, tñ de facto conuertitur, cognoscit n. Deus, quo conuertet^r homo, et hoc pot^o dici efficax. Itac
uolentis.

Ex alijs Doctoribus Scholasticis.

Eandem nostram inīam cō phisiam p^omotionē tuentur notus in 2. d. 37. q. i. s. ad solutionē, et in 4. dist.
49. q. b. s. Dico ergo. Uchem in p^o dist. 30. q. unica s. Circa istam opinionē Gab. in 2. in dist. 37. q. p^o.
ar. i. et in i. dist. 45. q. unica conclus. uaria ultima et in 2. dist. i. q. 2. ar. i. notab. 2. ar. 2. con-
clus. 4. ar. 3. dub. 1. Greg. in i. dist. 30. q. 2. ar. 2. et in 2. dist. 20. q. i. ar. 3. ad 12. argm. Baetho i.
dist. 40. q. i. ar. 2. uerie. Vleenus sicut Almayr. tract. i. moral. cap. i. et 4. August. lib. i. moral. moral.
i. i. Layna lib. 4. orthodoxarū explanationū uerie. et inquis. late Oronius lib. 9. de iustitia. Corduben. lib.
p^o questionarij q. 11. dub. 9. et dub. 10. s. sed notat 2. Joēs a Bononia lib. de p^odest. par 2. de lib.
arb. pag. 103. Bellerminus tom. 3. lib. i. de lib. arb. c. 12. lib. 4. c. 14. Et multis Patribus cap. 15. et ibi
et optime Valden^o lib. p^o doctrinalis fidei cap. 25. ex Aug^o et Anselmo sec^o Vindelyphidica uentaria
inīam appellat. Et cap. 20. falso ait imponit S. Thomae nouā em, nec ex antiquis Patribus deduci. Quen-
tur et q, qui gram cum libertate conuenire docent, quia pot^o homo Deo nouente resistere ut multi tum
P^ores, tum Doctores Scholastici superius allati docuerunt, et Doctores Colonien^o in censura uel Catechismū
Monhemij dialog^o 2. pag. 26. quarum inīam refert, et confirmat Viduus Layna uir doctissimus, qui uide-
rinae Synodo interpret^o lib. 4. orthodox. explicat. fol. 139. et fol. 141. et sequentibus. Et Castro de hoerum
uere gra haren p^o c. 4. et uere lib. arb. haren i. ad 2^{am} objectionē Ferris. lib. 7. in D. Clemen. c.
35. et lib. 4. cō Magdeburgen^o c. 2. Stapletonius fase lib. 4. de iustificat. c. 9. et non minus apertē,
quam nos ipsi, multos in locis hoc docet uir sane doctissimus Cenerus Petri Epus Leouardien^o lib. de lib.
arb. c. 2. c. 3. et late, atq. aperte c. 9. et 10. omnes deniq. illi nostrā inīam aduocant, qui ē duobus equali

notione

motionem pro concensione procedentis habentibus alterum duntaxat consentire voluit: alterum aut dissen-
 tisse, aut minus permoueri, et maiora aux. excutetur, ut Vgo de S. Victoris annotationibus in cap. 1.
 Epist. ad Rom. Bonauer. in 4. d. ib. ar. i. q. i. Aluindioensis lib. 2. sum. tract. 2. c. 3. Jo. Diedo rub.
 4. de castia. et adempt. generis humani c. 2. p. 1. reme. ex superioribus Ruard. ar. 7. ubi Lutherus
 pag. 7. et id. Andreas a Vega lib. 6. in Sid. c. 9. q. 3. p. 1. et Robert. Bellarminus lib. 6.
 de lib. arb. c. 15. infra q. et alij quamplures.

Ex quibus omnibus patet, tam Academicas, tum religionum omnium viros doctos, tum ceteros Catholicos
 scriptores in hac aera sua fuisse. Ex Academicis quidem, ut nonnullas successibus Parisiensis, no-
 modo tempore Alberti, Alexi, D. Thomae, Scoti aliorum, sed Patrum memoria in Coni. Senonense lo-
 uentis, ut patet ex Diedo, Ruardo, Joanne de Bononia, Cencio Scapletonio, et alijs Colonien-
 ex actibus fidei con. Caschismu Monhemij. Compluvensis ex subscriptione sua sine traditio filio
 Martio Salmaticen magna ex parte, ut videtur et ex tot, et Magro Marcio, Magro Joa. Vini,
 fratre Ludouico Legionen' et ceteros quos suam impleverunt sunt prima religionum lumina. Ex Domini-
 cana familia S. Thom. Albert. Alexius, Caprol. Cusan. Ferraren. Sotus, Magr. Manius et
 Franciscana Alexi Bonauer. Scot. Ocham, Corduba, Vega et Augustiniana Gyd. Gyd. Ari-
 min. Ludouic. Legionen' et alij. Ex Camerlitana Valden', Bacho et ordine Redemp. captiuorum
 Magr. Hieronymus Leues. eorunde Generalis Vicarius. Et ne i Molina prima in nram Soc.
 inuentionem dicant aliqui, eadem sequuti sunt Fr. Laines, L. Salmeron, Con. Soler, Durian.
 Ut Suanium, Valentiam, Bellarminu et alios praeter. Deniq. omnes fere viri docti, qui libertate
 arbitrij suis disputationibus vindicant, ab haeticorum insanjs et con. eos iustis uoluminibus gra-
 omnes, inquam quos breuitatis studio excusamus, hanc notam suam ut necessariam ad eor. praua dog-
 mata confutanda pro uirili defendunt. Illud aut. hoc loco notari non est, omnia illa Patrum, et
 aliorum testimonia, qua in suam suam uoluerunt Laes. Dominicari, coram sua nihil scire,
 cum de hac phisica eor. praedictione apud Patres, et alios se uerbu quidem, ut in expositione quada
 ad eorum censuram laes. ostendimus.

Ex absurdis, quae inde sequuntur

Ex ea sua multa absurda, et haeticorum huius tempestatis erroribus nae. conseruata, Ciquido ma-
 rant: con. uero suam Patrum Societatis ad eorum praua dogmata labefactanda appropinquant, et
 necessariam esse multi, uiri doctissimi tradiderunt.

Primum absurdum. Nouum in Theologorum Scholas introducit pro praedicientis modum, et cu. hactenus

inaudire, et cum suis literis, Concilijs, Patribus pugnantē. Semper enim omnia aux^a praeuenientia, quibus
Deus homines mouere, atq; excitare solet ad illustrationes, pias affectiones, et alios actus cuiusmodi reuocantur
Præ, quæ omnia à phisica hac prædeterminatione debent legitime, Ad rem In primis ipsæ ferè
litterarū testimonia nōdā ibi reijciuntur quibus suam doctrinam supra confirmauimus. Quæ omnia ad hunc
nouum modū ueracit̄ optime faciunt. Præterea Conc^m Trid^m sess. 6. c. 5. cum exordium iustifications
adultis à grā dei praeueniente sumendum definitur, explicans quænam ea sit hæc aduocatio: hoc est
eius uocatione, quæ nullis meritis coram merito uocantur. Ergo Cui^o idem est grā praeueniens
et uocatio, neq; huius phisicæ prædeterminationis ulla mentio. Ad hoc conspirant illa cap. 6. et can. 7.
4. quæ alibi pluribus. Conc^m Arausicanū 2^m cap. 5. ibi Per grā donum i., per inspirationē Spūs s.
Et can. 7. ibi: Absq; illuminatione, et inspiratione Spūs s. Item Conc^m Senonense c. 25. Quis plura
Coelst. Papa Epist^a ad Epōs Gallie Chabet. tom. 7. inter Epist^{as} Aug^{stini}; Tradens q̄ Epōs quoddā quæ
canones fidei à Patribus acceptos, inter ceteros affert canōnem epōrum Africæ, in Epist^a quoddā
Socinianā, in quæ illa uerba scripta, Preparantur uoc^{em} à Dño, explicant hoc factū. ut boni aliqui
agent paternis inspirationibus, suos ipse tangat corda fidelium. Non ergo hi Patres aliqua, uel exigent
uel agnouerunt grā, quæ prædeterminando uoc^{em} praeueniat, ac præparat corda fidelium: sed hæc em
illuminationes, inspirationes, uocationes, ac similes animorum motus, qui ad uocationē referunt^r.

Ex patribus quemuis, ea quæ attulimus, ad hunc locū plurimā faciunt, alia t̄i addere uisū est, Aug^{stini}
quem in disputationibus de grā, et lib^o arb^o omnes tamquam doctorē ac magrum diuinitus datū esse
agnouerit, et sequi debent, lib. de spū et litt. c. 34 post multa. uerū et quod uiciorū, inquit, uiciorū
nibus agit Deus, ut uelimus, et ut credamus siue extrinsecus per euangelicas exhortationes, ubi et
mandata legis aliquid agunt, si ad hoc hominem admonent infirmitatis suæ, ut ad grām iustificanti
credendo confugiat, nec intrinsecus, ubi nemo habet in potestate quod ei ueniat in mentem, sed diuinitus
tore, uel conseruare proprie uoluntatis est, lib. 2. de ecc^l dogm. c. 21. Admonente prius deo, et
inuitante ad salutem, ut uel eligat, uel sequatur, et initium nostræ salutis deo miserante habemus
ut acquiescamus salutifera inspirationi nostræ uoc^{em} lib. 1. q̄ ad simpl. q. 2. ut uelimus n. et in
am em uoluit, et nostram, scum uocando, nostrum sequendo. Et euidem inferius. quia uocatio præ
cedit bonam uoc^{em} propterea uocanti deo certe tribuitur, quod bene uoluerit lib. de grad. c. 11.
cap. 19. sub finem. Deus igr̄ operatur in cordibus hominū uocatione illa s̄m propositū suū, de quo
multū locuti sumus. Præterea 26. in Joan. explicans illa uerba. Nisi Pater meus traxerit eū. Caro
et sanguis nō reuelauit tibi: ista reuelatio quæ est uocatio eamū uiridem ostendit ouī, et trahit illū

stues pueri demonstrantur, et trahitur si ergo ista, quae inter delicias, et uoluptates terrenas
 auelantur amentibus, trahunt, quoniam uerū est, trahit sua quemq; uoluptas, non trahit reuelatus
 Christus à Patre? quid n. fortius desiderat anima quam ueritate? Hæc ille. quæ repetit sem.
 de uerbis Ap̄ti, et alibi lib. de bono perseuer. c. ix. Apparet habere quoddam in ipso ingenio diu-
 nū naturatū munus intelligentiæ, quo mouetur ad fidem, si uagras suis mentibus uel audiant
 uerba, uel signa conspirant, et tñ si Dei altiore iudicio à perditionis massa nō sunt sic gra-
 ues: discreti, nec ipsa eis adhibentur uel dicta diuina, uel facta per quæ possunt credere, si
 audirent, utiq; talia, uel uiderent. His alia plurima in hæc s̄iam adiungit hic Aug. ubi ad-
 uertendū p̄ exigere Aug. conque dicta uel facta ut mentes possint credere: nō n. quæ suffi-
 ciant, ut assensus, intellectus, et uol. ad uidentū eliciatur. Aduertendū 2. Aug. auert
 hæc à Deo non tribui illis, qui prædestinati non sunt, ut eis præuati credant, uel credere
 possint: igr̄ illis datis uideri poterant, ac si ea ipsa data essent, ac ipsa sine dubio uiderent.
 At si uol. idures determinari, nō pot, ut uelut credant, quia à Deo phyce nō determinat.
 cur Deus ea hinc denegauit, ne uiderent, quæ tñ data fuissent, nunquā ut ij uiderent effecis-
 sent? Ergo Aug. phyce hanc determinationē, ut diximus non agnouit. imo nec alij Pres
 agnouerunt. Similia Aug. 2. de peccatorū mer. c. ix. et c. ix. et lib. ix. de ciuit. c. 6. Et Cyril-
 lus lib. 4. in Joannem in illa uerba. Omnis qui audiuit à Patre, et didicit, uenit ad me, ad di-
 sciplinā, doctrinā, ac persuasionē, non ad uim reuocat uocationē, ac uim excludit exper-
 tum dicit; Non est Christi fidelis agnouit.

Methodius lib. de lib. arb. uerba refert Iulianus lib. 4. cō Magdeburgenses cap. 2. et
 hic gr̄m præuicacem non in gr̄ia aliqua prædeterminat, sed in adhortatione uol. haurit.
 aduocacione constituit.

Prosper Aquitanicus lib. 2. de uocat. Gen. cap. 26. et 9. qui liber Ambrosij etiam notè uind-
 icat gr̄a dei, inquit, in omnibus iustificacionibus principatū præcæinet, uadendo exorta-
 tionibus, monendo exemplis; terrendo periculis, instando miraculis, dando intellectu, inspi-
 do consiliū, uery quum illuminando, et fidei affectionibus imbuendo, et plura inferius.

Bernardus opus. de gr̄a, et lib. arb. s̄ia (nempe gr̄a) lib. 4. excitat arb. cum seminat cogitā-
 tonat cum immutat affectū, roborat, ut perueniat ad actū. Et alia præterea sane aurea adi-
 ungit, quibus gr̄m quærentem in cogitatione itā docet, ac describit. Quib; dnib; effici-
 tur, quod initio proposuimus, hæc Patrum Dominicanorū s̄iam, et Cel. hætenus mūdita, et
 sacre scripturæ Patribus, Cone. parum consentaneam esse.

2^m. Absurdū. Deinde phjta hae p̄determinatio liberū notāe libertatis usum funditus evertit sublata p̄
indifferentia, quae cuiusdā actus liberi origo, et caput est. Si quidem posita hmoi tam efficaci p̄mo
tione, ac p̄determinatē, uol. nō pot non operari: ergo libera ad operari non est ei. Et certe aduersus
ip̄i ultro dant illi motioni efficaci, ac p̄determinationi actu posita et in sensu composito uol. nō
nō posse, neq nō consentire. At libertatē uol. nō in ea indifferentia ad utrumq actū sitā esse, ea p̄mo
argumentis, inficiantur, ut Barnes i. a. p. q. 19. ar. 10. Sed libertatē in hae indifferentia constitui, hanc
conē negotium suscepimus, si ex sacris litteris, Concilijs, Patribus, Scholasticis omnibus demonstrare cona
mur, et quod mirum uidebitur, ex ip̄o Dominico Bagnes.

Sacra littera Deut. 30. Josue ult. 2. Reg. 24. Eccl. 15. saepe cuius capitij uerba supra reculimus,
et c. 31. p̄ ad Corint. 7. et optime, ut reliqua Conc. Senonensē decernit is. Percurrenti inquit, sacra scrip
tura p̄mittit obuiam est, quod lib. utramq in partem hōis arb. auerret. Ad hae Conc. Ind. sen. b. cap.
et can. 4. supra explicatis libertatē, in eo conditū, quod homo habeat consentiendi, et dissentiendi p̄
Innocentius deus scriptis apud Clem. lib. 3. et 7. Recognit. iuxta uersionē Ruffini saepe, ac fere hōi ip̄i
quod nos dicimus inuoluit. Et ip̄e Clem. Ep̄ta 3^a de officio Sacerdotis loco citat. Iren. lib. 4. aduersus
her. c. 71. Iulianus Martyr Apologia p̄ Christianij p̄stitim ibi. Neq quidquam hōi laude dignum
sit, nisi utramq in partem uertere, et quasi flumine se ponit. Tertull. lib. de exortat. castitatis
finem lib. de monogamia lib. 2. aduersus Marcionē ad initium ibi. Libertas arbitrij in utramq partem
conuersa est. Orig. lib. 3. p̄narchon. c. 10. Athen. orone con. idola Basilis lib. 3. con. Eunom. Et in
lud Jairo in. semen reprobum. Kar nansen. apologo i. Chrost. homil. 60. in cap. 10. Matt. homil.
2. de lazaro, homil. 19. in Genes. Cyrill. Alexand. lib. 4. in Joann. c. 3. Epiphanius lib. 1. aduersus
haeres. c. 10. Hieron. p̄ dialogo aduersus Iulian. Et ad finem lib. 3. et ep̄ta. 147. ad Damas. Aug.
lib. 3. de lib. arb. c. 2. et 3. et 10. et 15. lib. de sp̄u et lit. c. 34. de p̄sent. 11. cap. 15. et alijs supra
ductis. Enodius Picinē in his, quae ante mille annos scripsit ad Constantinū, inuoluit libertatē,
qua in una tm parte datur eligendi licentia, et subiicit: quare electionē notat, ubi unā tm parte
aerit fuisse concessā. Ceras. a Iuriano lib. 4. con. Magdeburgen. c. 2. Damas. 2. de fide c. 16. p̄
notra potate dicit, sunt ea quae lib. est nobis facere, uel non facere. Et paulo inferius, nobis lib.
sunt, quae in utramq partem aequi contingere possunt, uelut moueri, et nō moueri, appetere, uel nō
appetere, gaudere, uel nō gaudere in Bernard. serm. 81. in Cantica 11.

Scholastici fere omnes, idem affirmant sequenti Arist. 9. Metaphis. sex. commen. 10. ubi optime d. Thom.
lect. 4. Idem Aristot. 3. Ethicor. c. 5. Magi 2. dist. 24. cap. de lib. arb. et dist. 25. in initio d. Tho. p̄
q. 41. ar. 2. et q. 83. ar. 1. 2. et 3. et fere q. 22. de ueritate ar. 1. et alijs locis supra allatis. et q. 3. de

de poten. ar. 7. ad 13. arg^m Alex^m par. 2. q. 73. memb. 2. ar. 3. et memb. 3. ar. 1. et 1. et q. 75. memb.
 4. Henric. quodlib. i. q. ib. et quodlib. 14. q. 1. Maior in 2. dist. 25. q. 1. Ockham in 1. dist. 1. q. 6.
 Caprad. i. dist. 30. q. 1. ar. 2. ad 2^m 2^a 4. c. 4. in 2. dist. 24. q. 1. ar. 3. Ruand. ar. 7. ad initium. Henric.
 us quodlib. i. q. 7. ar. 1. Castro, Verbo, libertas, Torres i^a par. q. 41. ar. 2. part. i. 2. et 3. Commentarij
 Victoria celest. de veniente ad unum coris pag. 4. n. 6. Lot. i. de nat. et gra. c. ib. Ferrarini. 3. con
 sent. i. 159. s. ad huius eviden. 3. et fore omnes recentiores, qui omnes actu lib^m nequaquam illum
 ceant, qui non oner a vol^e, qua habeat pot^{em}, atq. indifferentia ad non operari cum operatur,
 vel ad eliciend^m actu oppositu. Quia et hoc ipso factu ad nos placens cogit ventus, et quare
 differet non dubitent, cum arg^m urgentur factu. hoc ipse P. Bagnes, qui se aucturimam huius snia
 oppugnatore proficitur atq. ita facitur, ut hoc eoe em oiam sapientum axioma p^{er}nuat. Sic ille
 in suis commentarijs in 1^a part. q. 41. ar. 2. dub. 2. dicto. 3. in probatione con notu Apponamus
 verba ipm sti Pres, Philosophi, et ceteri sapientes illud duntaxat appellant lib^m quod possibilitate
 te habet deum, et non esse. Ita Arist. 3. Ethic. i. 4. et D. Aug. lib. 5. de lib. arb. c. 3. inquit Illud
 solu in nobis lib^m est, quod in nobis est facere, et non facere. Hinc in ep^{ist} ad Damas. de filio pro
 digio circa finem Damas. lib. 2. de fide c. 201. Hae Bagnes iam conibus agamus, ne testimonijs
 tm abundare videamur.

Confirmatur p^o rone vol^e p^onta illa p^oderminat. non pot non operari, nec pot facere, si ponatur
 illa p^onta, ut ad² facentur: p^o omnino ad pot ad operari, sed quoties operatur necesse operatur Conseq.
 hac ex iporu fontibus manat. Simili n. rationatione Barnes i^a par. q. 10. ar. 1. dicitur dicto i. di
 sent, con notu videlicet. Si Deus operaretur necesse natura, tunc nullam fore in rebus libertate. Ca
 illa n. suppositione antecedenti, quod Deus operatur ex necesse natura, infert necessario in vol^e ad fore
 facultatem, qua alr operetur, atq. ita necesse operatur. Eadem rone nos ei illa suppositione antecedente
 de p^oderminat. p^onta, qua vol^e p^oderminat ad unu, colligimus, ne esse in vol^e facultate aliovi
 operandi. Et te lib^m sic deo ponere talem p^oderminatione in vol^e creato: creato in vol^e id lib^m
 non est cum necesse in eius potate sit efficien, ut p^oderminatio efficax deum, vel non deum, quemadmodu
 concedunt aduentarij, nec in nra potate sit posse distinguere consequens, ite ad operari ab antecedenti,
 quod est illa p^oderminatio posita: p^o si antecedens, nimiru illa p^oderminatio nullo modo est in nra
 potate, nec est consequens, videlicet non operari, et proinde operatio non est libera, q^o p^onta erat.

Confirmat^o 2° ex Basel. lib. de concord. lib. arb. et p^odest. c. i. et alijs, et lib. 2. cur deus homo c. 17.
 et id. ex s. Thoma 1^a part. q. 85. ar. 1. ad 5^m Et Clavius 2° Phys. lect. 15. ex Alberto i^a par. sum.
 tract. 15. q. 61. mem. 5. et in 1. dist. 39. ar. 4. et dist. 40. ar. 13. Alex i^a part. q. 24. memb. 5. Marsil.
 in 1. q. 4. ar. 2. Ex communi denique Scholasticorum snia et collig^r ex Aug. 5. de civit. c. 10. Et

optime explicat, atq; ex alijs quos Latibus probat Walden' lib. i.º doctrinalis fidei c. 25. Hi oes animum
nec.º ornam ex suppositione antecedente, quoniam oneratur ex causa ipsius actus, congruam libertati potestati
que operatur ex hmoi nec.º antecedente, quod seorsum se habere aiunt in nec.º consequente, que et ipsa po-
tentiam cum indifferentia operantem supponit, et actum consequitur cum indifferentia productum. Jam uero
sententia antecedens fuerit indifferentiam potentia libera, nec finit, ut ui sua indifferentia se determinat
immo illam ita determinat, atq; affigit quoddammodo ad peculiarem actum, ut diem illi efficit, ei lib.
non sit hanc uel illam actionem efficere, atq; amplecti, sed solam hanc determinatam actionem. Et hmoi est suppo-
sicio determinationis, et promotionis phisice, que lib.º unum uot.º antecedit, eamq; ita ad unam aliquam partem
determinat, ut neq; possit eam contrariam actionem efficere, nec ab operatione desistere, quod ipsi contendunt.
Ergo omnino hae determinationes tollit, atq; evertit humanam libertatem.

Nadent ad.º uot.º indifferentem esse in sensu diuiso, et non sit in sensu composito. Sed con.º est, quia si
in sensu composito, hae est posita illa praedeterminat.º non est indifferens. 1.º posita praedeterminat.º non libere
operatur, sicut amens in sensu composito. i.º dum amentia tenetur, nihil libere operatur, quamuis in sensu
diuiso, i.º non posita amentia libere operari queat. Quare indifferentia, uot.º in sensu diuiso solus est, quasi
passiuus, quatenus uidetur pot.º illa a deo per phisicam promotionem, que ad libertatis usum non pertinet de-
terminari. Actiua uero uot.º indifferentia ad operari, uel non operari, quam necessariam esse ex ind.
Con.º per b. c. s. et cas. q. ostendimus, et quam heretici labefactare conantur, quamuis passiuam hanc
admittant, nulla omnino erit in uot.º

3.º Absurdum. Nunc sequitur uot.º non solum cum operatur, non libere operari, uerum et cum non operatur necesse
ad operari, ut propterea homini attribuendum non esse, si affirmatiuis dei preceptis non obediat; cuiuslibet
no.º actus omisso tum censetur libera, cum ponatur oia ad eliciendum actum, quem omittit sequitur. Si n.º qui
quam desisset, quod non esset in pot.º uot.º, certe tunc per ea non staret, quominus operaretur, sed q. cu.º pot.º
qui uot.º denegaret sequitur ad operari. Et ex consequenti nullo modo hae actus omisso uot.º erit re-
scribenda. Jam a.º uot.º cum non operatur, et affirmatiua preceptum non exsequitur, desiderat aliquid
ad operandum requiritum, phisicam scilicet hanc praedeterminationem, sine qua ut ad.º concedunt, operari non pot.
Ergo nulla omisso est libera nec homini uitio dabitur, si quidem uitio alicui aucti non pot.º, qd. aliquid
non faciat, quod impossibile est, ut ab eo fiat. Est aut.º impossibile sine illa phisica promotione non solum uot.
precepto, sed et quouis modo operari, ut docet Bagnes i.º p. q. iq. dab. uot.º ad finem solut.º arg.º primi,
ubi sic ait Nulla causa a.º pot.º operari, nisi sit efficaciter a i.º determinata, et paulo superius in
eadem solut.º ad i.º uerit. Hactenus explicauimus, ita nec.º sumitur ex efficacissima prima causa
uirtute, que ita determinat oes cas. 2.º ad suos effectus producidos, qd. nulla ea 2.º pot.º erit ab eius
determinat.º Ergo sequitur euidenter, quod nulli causa 2.º impu.º omisso ai.

4^m Absurdū. Ex ea opinione sequitur eos, qui hac physia p̄determinatē, ac p̄matione Dei ac p̄inde aux^o icio efficaci deficiente sunt, carere etiā sufficiente aux^o, ut conuertantur reclamante Paulo, qui i. ad Timoth. 2. ait Deum uelle omnes homines saluos fieri, reclamantibus omnibus Patribus, et uniuersis Theologorū gymasijs, qui omnes nunq̄ sufficienti aux^o p̄uari hōies statuunt. Nostra uero consequatio p̄batur. Si (ut faceretur ip̄i) aux^m hoc efficaciter p̄determinans nec^m est ad operā, et in hōis pot^e non est, usq̄ dum gratuita. Deus uoluntate illud homini p̄beat: q^o cui non datur, deest aliquid ad operā oarino nec^m, quod nec habeat, nec in eius potate sit illud ipsum habere. Qui aut nec actū nec in sua pot^e habere nec^o ad operā, is aux^o sufficienti ad operā p̄uatur, cum deest aliquid sine quo operari nō pot: etenim operatio esse requirit absq̄ ip̄i, quia ad operandū necess^o sunt: alioquin necess^o non erit, si absq̄ illis esse posset operatio. Pendent ad^o sine hac efficaci p̄determinatē hominem habere aux^m sufficientis quo possit operari, et ad habeat quo se ip̄a operatur. Verū hæc ex p̄prio nihil habet nisi uerba, atq̄ ut Joannes i. Bononia dicebat loco allato, ad obseruandū clarissimam Tridentini Concilij doctrinam inuenta est. Quid u. Nam p̄cipit Deus hōi, ut possit operari, an ut operetur? si ut operetur, quod nemini obscurū arbitror, q^o sufficientis aux^m p̄bere debet, nō ut ut operari possit, sed etiam ut operetur, Præterea Paulo teste nouimus Deum uelle, ut hōies salui fiant, non t̄m ut salui fieri possint, q^o aux^m largitur, ut salui fiant, non t̄m ut salui fieri possint. Ad hæc qui nec habet, nec in eius potate est, ut habeat q̄ ad operā necess^o sunt, nō solū caret aux^o, ut fauat, sed et ut possit moueri, ac proxime loquendo, ut oculus, dum caret lumine, ad hęc potatem uidendi, ac p̄inde illi attribui non potest, quod non operetur, et conuertatur, quemadmodū alium tabui ad pot, si non uideat, uen nec lumen habet, nec in eius est potate offerere. ut illud habeat. Quapropter optime definiuit Cone^m Ind^m sess. b. c. ii. Deum nō p̄cipere impossibile, sed iubendo inquit, monet facere quod possis, et peccare quod non possis. Denique p̄gnantia dicitur cum aueritur: aux^m sufficientis esse ad hoc ut possis operari, nō t̄m ut opereris; nam ratio potentie nec^o ex ordine ad aliquem actū sumenda est, q^o si per aux^m sufficientis uot^m in cone sufficientis constituitur ad aliquem actum, non modo aux^m Dei est sufficientis, ut possit elicere, sed etiam ut eliciat ipsum actum.

5^m Absurdū. Itene et fit, ut homo, qui a Deo physia ista p̄determinatē non p̄mouetur prius a Deo deseratur, quam ipse deserat Deum, ac p̄inde per Deum stare se conuertatur. cōn sacras lras Ecclⁱ is. Ne dixeris per Deum, abest. Osee 13. Iudicio tuo ex te Israel. Contra Cone^m Ind^m sess. b. c. ii. uisus illa sunt. Deus nunq̄ sua grā semel iustificatos non deserit, nisi ab eis prius deseratur. Quo loco non solum de grā habituali, sed de quoto aux^o grā Cone^m agere uisbat ex fine, quem Cone^m

in eo capite propositum habuit, quippe adhortari uoluit hoies, ut diuina legi pareant, quam possibilem esse de-
re. Constat etiam ex ipsa capitis inscriptione, ac contextu, q^o hanc gratiam seu auxilium necesse ad bene operandum
remitti Deum derogare, nisi ei, qui ipsum antea deseruit perspicuum est. Hoc ipsum confirmant illa cap.
13. eiusdem sensus deus nisi ipsi illius gratia deseruiat, sicut coepit opus bonum, ita perficiet operans uelle et per-
ficere. Gratia con. 1° Pars ut Hilarius in psalm. 110. in illa uerba. Inclina cor meum deus in testimonio
tuo, ubi impie uolens me dixit exstimare propterea se eo, quae sunt credentium propria non sequi, q^o ubi
a deo indulto non fuerint, et hanc impiam excusationem nominat. Aug^o 2. de peccat. mer. et remis. cap. 17.
Iudicium ad correctionem meam pertinere, quod minus abs te adiuar. Et post aliqua. Nullius proinde culpa humana
in deum referas causam. Et lib. 4. confess. cap. 11. notat in illis uerbis: Non derentur amor, si ipse non deserat.
Fulgen. lib. 2. ad Monimum c. 20. ex Aug^o positum eo loco, qui ut non adiuentur a deo, in ipsi causa est, no
in deo. Prop^o 2. de uocat. gent. c. 19. Quippe in illis in eas mensuras, quibus deus dona generalis spe-
cialibus nouit cumulat numeribus, ut qui exoter gratia fuerint, de sua requiritia edarguantur, et qui eius
lumine exciterint, non in suo merito, sed in dno gloriantur. Et c. 27. de uoc. hominis haec dicit. De sua habet
mutabilitate si deserit, de gratia opitulatione, si proficit; quae opitulatione per innumeros modos siue occultos,
siue manifestos omnibus adhibetur. et quod a multis reperitur ignotus, est requiritia: quod aut a multis susci-
piunt, et gratia est diuina, et uolens humana. quod autem per deum fiet ex eorum opinione, ne homo conuer-
tatur ad deum, ac certum sit, deum prius deserere hominem, quam ipse deseratur ab homine, sic obser-
uamus: uel homini, qui non operatur, dat deus auxilium hoc ita efficax ex se se, et fuerit hois uolens
(ut ponunt ipsi) uel non dat; si dat, cum ponamus hunc hominem non operari auxilium hoc non erit
ex se se efficax, ut homo non possit illi resistere et in sensu comparis, et hoc nos uolumus! uel no dat
Ergo uem ex eorum sententia illud sit omnino necessarium ad operari, deus si illud deseret, deseret hominem in re-
cessu, antequam deseratur ab homine, et per deum habet, ne conuertatur id quod nostra probationis
huius scopus fuit. Respondenti ponet hoc auxilium offerri quidem ei, qui non operatur, ad t^o a deo dari,
quia ad illud homo negligat se disponere. Et haec conne deus non deseret hominem priusq^{uam} ab homine
deseratur. Verum in hanc solutionem argemus. uel deus homini ad illam dispositionem consequendam
dat auxilium ex se efficax p^o determinans uolens hominis ad talem dispositionem, uel non dat, si dat, et t^o ho-
mo non se disponit, q^o non est efficax, cum non sit sequuta dispositio. si non dat q^o deus deserit ho-
minem, priusq^{uam} ab homine deseratur, quod initio proposuimus. Deniq^{ue} uel illo dicto est naturalis, uel supra-
naturalis, si naturalis aueratur ac quo pacto naturalis actus erit dicto necesse ad auxilium supernale, et
efficax? uel n. homo solo usu liberi arbitrii consequatur auxilium supernale, quod Pelagianum est: si

vero supernaturalis ponatur, quaeritur an ad hanc ipsam dispositionem sit necesse efficax auxilium supernale
 praedeterminans nec ne: si necesse est, et illud homo non accipit à deo: ergo prius deseritur à deo,
 quam deserat deum: si dixerint hoc auxilium non habet quia non est ad illud dispositus; eadem utimur
 ratiocinatione in hac eadem dispositione, quae et contra hanc, et contra quamecumque similem vim habet, et si in
 infinitum processus fiat. At si dixerint ad illam priorem dispositionem necesse non esse tale auxilium phy-
 sice praedeterminans, habemus iam quod quaerebamus: Nam cum eadem omnino ratio sit de illa di-
 spositione supernaturali, et de quovis alio actu, sicut ad priorem illam est praedeterminatio physica necesse
 non est: ita neque ad alios actus esse necesse.

6^m Absurdum. Inde etiam deducitur deum vel nihil creaturae uoluntati praecipere, quod est vim naturae et suae or-
 dinem evertere, vel certe praecipere impossibile, si à uoluntate non promota existit operationem. Ete-
 nim si praecipit, peto quid illud sit, an ut creata uoluntas promoueat ad operandum, atque hoc pra-
 cepti impositi creaturae uoluntati naturae esse non potest. An ut non promota operetur? at id eorundem
 sententia impossibile esse docet: ergo dum deus non promoueat uoluntatem, nihil illi praecipere potest. Dicent
 fortasse si se possibile esse ut uoluntati habeat talem actum, sed contra hoc illud est: quia dum uoluntas non
 promouetur à deo tunc talis actus non est possibilis uoluntati: quare uel nulli est praecipiendum, uel si est,
 tunc temporis non urget, nisi deum impossibile praecipere faceremus, quod et à diuina bonitate om-
 nino abhorret, et sub anathemate prohibetur à Concilio. Unde cum can. iii. tom. cap. ii. sess. b. ubi hoc
 habet. Nemo autem debet temeraria illa, et à Patribus sub anathemate prohibita uoce, uti dei praecep-
 ta homini ad obseruandam esse impossibilia: nam deus impossibilia non iubet, sed iubendo mouet,
 et facere quod potis, et petere quod non potis, et adiurat ut potis, eius mandata grauiora non
 sunt. quae uerba ex Aug. lib. de gra. et lib. arb. c. 43. de prompta sunt, qui; Non igitur, inquit,
 deus impossibilia iubet, sed iubendo admonet, et facere quod potis, et petere quod non potis. Vbi
 obseruandum in primis est, consenti Aug. et patrum Concilij non solum loqui de impossibilitate
 illa sine se, sed de impossibilitate hic, et nunc. Neque enim hic, et nunc obligat deus praecipere ad impos-
 sibile, sed uel cessat praecipere uel admittitur excusatio. Quapropter Concilio et Aug. cum dicunt,
 deus iubendo mouet et facere quod potis et petere quod non potis quia sine diuina auxilio hic, et nunc quicquid
 fieri non potest: addunt praecipere, et petere quod potis, quia si petens non impetraret quod ex
 se non potest, non uideretur iuste obligari diuino praecipere, et ideo addit Concilio ad uerba Aug.: et
 adiurat ut potis, ac si non recte deum nos obligare diceremus, nisi eodem modo gratia nos adiuraret.
 At si promotio illa praesequitur, uim non promoueret deus, non iuste nos obligaret, praecipere

cum propter aux^m sufficientem, quod supponit Coni^m dari à Deo dum admoet, nempe per uocationē, non agnoscant pleriq; ad aliud aux^m adiunxerit, nisi promotionem illam. Quare si ex Coni^o ut Dei precepta sunt iusta, necesse est, ut ubi admoet, etiam adiuuet, multo magis erit nec^m, ut promoueat, cum promotio hec prequiratur ad opus ex parte principij, quod à creatura uot^e non pendet. Quod si nō promoueat, iuste obligare nō pot. Et iusta erit hōis excusatio, uel querela, cum dixerit Deo Domine nec potui facere, ut me promoueres, nec non promotus poteram exequi quod preceperas. Cur g^o me oneras precepto, quod ferre parendo non possum? Cur colles quod non potuisti, et metes ubi non seminasti ai.

2^m Absurdū. Hinc quaz efficitur, inanes esse conuictones, cohortationes, obuiationes oēs nempe proinde pro malefactis corrigendū, sed em̄ ut respiciat, uni Deo uota facienda, ut pleriq; peccata sentiebant, quorum insaniam refert, et refellit Aug^o lib. de correptione, et grā c. 3. 4. et seq. et lib. de dono perseuer. c. 14. et 15. Et quidem Aug^o admonitionū necessitatem semper inde petit quod iis adhibitis incipit hōi est, et in eius potestate operari, et non operari: atqui hęc ratio nulla est, si huius efficacis promotionis necessitas danda est, nam ea existente, non per hominis uot^{em}, sed per Deum promouentē, uel nō promouentem operari, uel non operari, hęc uideatur g^o.

Ultimum absurdū. Eodem loco ex hac p^ota Dei promotione illud aperte consequuntur deducitur quod Catholicorū uiciorum aures ferre non possunt, Deum nō auctorem esse peccati; sed non permittendo solo sed promouendo, et predestinando. Nam profecto is negare non potest actiones et malos, et peccata fieri si nō esse, nisi peccati Deus promoueat, predestinet; qui dixerit nullā causā efficere aliquid posse, quod non sit à p^o causa efficaciter determinata, ut Barnes ipse dicit p^o par. 1. 14. ar. 13. dicto ult^o circa determinationē p^omi arg^o uessie. Hactenus explicuimus, ubi de p^o causa sic ait. quæ ita determinat oēs causas 2as ad suos effectus producendos, quod nulla causa 2^a pot. exire ab eius determinatione, et infra uenit. Ad hoc rēndetur sub finem. Si conuictus inquit p^ome causæ non erit efficax ad determinandū oēs causas 2as, nulla causa 2^a operaretur suum effectū. Quare nulla causa 2^a pot. operari, nisi sit efficaciter à p^o determinata. Et q. 19. ar. 10. uenit. p^omiū est. Incedit quidem operationē n^oram liberā diuine uot^{is} eternū, et immutabile consiliū, siue diuina providentia infallibilis predefinitio, quæ omnem bonā operationē liberā predefiniuit, immo et omnem operationem etc. quibus ita positū p^o ne sequitur uot^{em} et si ad actus bonos, malosq; indifferentem, cum male agit, ad actus ipsos malos Deo promoueri, et predestinari, quod qui dixerit effugere non poterit, qui a Deo auctore peccati constituit. Etiam si qui solo consilio ad actionē hortatur, quæ sine peccato fieri nequit, in peccati dicendus est: quo iure ab hac appellatione Deum uindictabit ille, qui Deum uictorē uolentem

vero, et physio influra uot.^{em} mouere, et determinare ad actiones, quae penata sint dicere no per-
 horrescat? Quod si Jacobi c. i. v. n. quisq, uel eo noie solum tentatur a concupiscentia sua abstrac-
 tus, et illeceus, quia concupiscentia uot.^{em} allit ad elicienda uolitionem boni delectabilis, ad quod ipse
 propendet, quanto magis id facere dicitur. Deus, si ut ij uolent, ad eandem istam uolitione promo-
 uet, et determinat, eaq notione determinat, quae nunqua adhibetur, quia consensu uot.^{is} expri-
 mat. At uero ibi Jacobus ait, ipse (tribuet Deus) neminem tentat. Quid quod haec praedeterminat.
 multo magis ad penatū uot.^{em} impelleret Deus, quam diabolus? quo factu humana uot.^{em} aduocatur
 diabolus? eam allit, et ad consensu instigat proponendo diuatacat rones obiecti delectabilis. Qua
 rone in idorum snia conuerrit Deus? physio mouendo, et determinando ad eundem obiecti ad-
 uolitione, idq, ea ui, ea efficacitate, ut ei uot.^{is} resistere non possit. A. hoc maius est, qua uelle al-
 licere, uel rones proponere. Concedant ipi necesse est magis tentare Deū, quam uel concupiscentia
 uel diabolū. Haec aut nec sacris literis cohaerent, in quibus Deus dicitur mentator malorum,
 nec cum Ceni. 2. Trauicano can. vlt. quod in eos, qui horum similia, nedum haec dicere aude-
 rent, omni cum debatione anathema dicit: nec cum Inid. m. b. can. b. Vbi si quis dixerit,
 mala opera ita, ut bona Deum operari non permittunt solū, sed etiam proprie, et per se, anathe-
 ma sit. quis aut inficiabitur ea proprie, et per se Deū efficere ad qua illa, qua diximus con-
 promouet, et praedeterminat. Denique ut alios omittam, haec eoz opinio nec cohaeret cum Aug.
 de spu, et lit. c. 31. Vbi unq, legimus, inquit in sanctis scripturis, non est uot.^{is} nisi a Deo? et
 recte no sumptam est, quia uerum non est, alioquin et penatorū quod abnt, auctor est Deus,
 si non est uot.^{is} nisi ab illo. Idem habet in responione ad articulos sibi falso impositos, et res-
 centis abis in lois. Estq, omium Patru consensus ut contra Caluinū oēs late demonstrant.
 Tandem ut concludamus, magnum ueritatis nostrae sniae arg.^m est, ab hac mirā in modo Calui-
 nicos, et alia haereticos, huius saeculi monstra dissonare, qui hoc potissimū notū Pat. Societatis
 instentur, quod huius sniae defensione sumpta fundamentū, quod ipi ad conuellenda nobis
 liberi arbitrii libertatem firmissimū putant, penitus euertant. Acridaeus quidem Laguna sin-
 gulari doctrina, et pietate uir, loco a nobis supra allato aduersus eoz petulantia epise Scri-
 ā Patribus Societatis. Ceterū illi contraria snia, quae huic Patru Dnicanon, finitima ab
 de humana uot.^{is} libertate triumphū se uulnere glonantur. Aediamus Caluini apud Auer-
 dū pag. 274. et Bellarminiū lib. i. de lib. arb. c. ii. Impia uerba et lib. 2. Institut. c. 3.
 s. 10. uoluntate, inquit, Caluinus nouit grā, non quatuor multis saeculis traditū est, et uictū, ut

nostra postea sit electionis, motioni, aut obtemperare, aut resistere; sed illam efficaciter efficiendi
et nostram suam, et multis seculis traditam, et inobediā fuerit, sed respicit impudenter, et hanc igno-
nos improbamus, ut bellum ecci. moueat, libentissimus, antequā hae sua inter nos ac Patres Dominica-
tam acriter disceptaretur loco praedicti c. 12. de hae Patrum Dominicanorum sententia, hae pronuntiavit. Haec
opinio uidetur mihi aut esse omnino eadem cum errore Caluini, et Lutherani, aut parū ab
differre.